

P U R T

Magazini baši romani kultura, arti, čhib thaj socio-ekonomikane phučiba berš I No. 1 SKQPJE, 1 oktobri, 1996 jekh numero 50 denarija

**O Roma ki
Bari Britanija**

**Grcija:
Romano
muzeji ko
Komotini**

**E sumnaleskiri
kinematografija
thaj o Roma**

**O Roma
ko Internet**

E čhibjake

**Ungarija:
Romano koledži
"Gandi"**

**I racija naxhlja,
o ,"biznisi"
ko pazarija
thavdela ponodori**

**Majneve
kasete**

Nedžo Osman:

**...Akate si amari tragedija, dengjam te legaren ameni "džande",
a ne "džanle" manuša...**

GENERALNO PRINCIPIJA KI ROMANE ČHIBJAKIRI KODIFIKACIJA

1. Akija kodifikacija si baši i romani čhib so kamela pes te khuvel sar siklanakiri čhib (skolengiri čhib) ki Republika Makedonija. I kodifikacija dikhela pes sar khamutni hapa baši jekh internacionalno romani čhib, thaj na ki konkurencija olasar.

2. Dikhindor kaj o majbaro kotor taro Roma ki Republika Makedonija vakerena i arlisko čhib, akija čhib lela pes sar funda (osnova) baši liljarni romani čhib ki Republika Makedonija. Disave gramatikakere, fonologijakere thaj leksikakere dopheriba ka oven taro sa o aver čhibja so vakere na pes ki Republika Makedonija, sar: i džambasko čhib, burgudžisko, gurbetsko thaj javera.

ROMANO ALFABETI

O romano alfabeti ki Republika Makedonija si taro akala šabdakija (bukve) ki latinica:

Aa, Bb, Cc, Čč, Čh čh, Dd, Dž dž, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Jj, Kk, Kh kh, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Ph ph, Rr, Ss, Šš, Tt, Th th, Uu, Vv, Zz, Žž

KOMENTARI

Ko disave romane čhibja (vakereba) isi, na salde glotalno aspiranti (h) numa, thaj uvularno frikativi (x). Salde, soske ko arlijengoro lafikeribe na šunela pes asavko

uvularno frikativi, nane zaruri (potreba) taro duj šabdakija (h) thaj (x).

ORTOGRAFIJAKERE, MORFOLOGIJAKERE THAJ MORFO- FONOLOGIJAKERE FUNDE

1. Nane šabdako baši e agjaarvakerde krlske, kale vokaleske (šva). Ko adala lafija kote so sikavela pes, sar egzempli v'rdon, lela pes e džambazengoro lafi vurdon.

2. Odori kote so isi aspiracija ko lafeskoro darhi, sakana hramonela pes. Sar egzempli: jakh.

3. Na hramonela pes korkorutno bizoavazipe. Egzampli: dad.

4. Odori kote so isi fundavno dentalno, ja palem velarno okluzivi, ja palem sonoranti anglal avguno vokali, ja palem jota (t, d, k, g, l, n, + i, e, j) hramonela pes o fundavno konsonanti. Egzampli: buti, kergjum, geljum, lil, pani.

5. Kana hramonelapes ko avgo muj aorist, arakela pes o konsonanti uzal o darhi: kerdo - kergjum.

6. Odori kote so isi jotacija, hramonela pes jota, o (i) hramonela pes sar vokali salde: Romni, Romnie, Romnja, Romnjatar.

7. Ko sufiksija kote so panda arakhela pes o phurano (s), a našavgja pes ko arlijengoro lafikeribe, hramonela pes o (s).

Egzemplija: devles, devlesa, manges, mangesa, mangas, mangasa.

8. O instrumentali sakana hramonela pes (s) - esa. Egzampli: mansa, Romensar.

9. O personalno pronounja tane:

ME, TU, OV (ja palem) VOV, OJ (ja palem) VOJ

AMEN, TUMEN, VON (ja palem) OLA

10. O posesivija tane:

MO, TO, PO,
AMARO, TUMARO,
LESKE, LAKE, LENGE

11. O gjende si:

ko nominativ muršano jeri, jekipe: O

ko nominativ džuvljano jeri, jekipe: I

sa o javera: E

Egzemplija: o Rom, i Romni, e Roma, e Romnja, e Romeske, e Romnjake...

12. Komparativ kerela pes prefikseja PO ja palem sufikseja EDER. O superlativi kerela pes prefikseja MAJ.

Egzemplija: baro - bareder - majbaro

13. E divengere anava ko kurko si:

kurko, palkurko, dujtodi, tritodi, štartodi, pančtodi, savato

14. Beršeskere vaktija (sezona)

si: anglonilaj, nilaj, palonilaj, iven

15. E masekongere anava ko berš si internacionalno.